

DOI: <https://doi.org/10.32782/PPSS.2023.1.81>

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА, ВПЛИВ ПРОПАГАНДИ ТА ДЕЗІНФОРМАЦІЇ В СУСПІЛЬСТВІ

Сергій Сергійович ЯНИШЕВСЬКИЙ,

судовий експерт Дніпропетровського
НДЄКЦ МВС Лабораторії криміналістичних
видів досліджень Відділу досліджень зброї
<https://orcid.org/0009-0007-1356-797X>

DIGITAL TRANSFORMATION OF EVENTS, INTRODUCTION OF PROPAGANDA AND DISINFORMATION INTO EVENTS

This thesis briefly describes the concept of disinformation. Its examples are given and certain tips are given that can prevent its influence. Some conclusions are drawn and recommendations are given regarding the influence of disinformation in Ukrainian society.

В сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації суспільства людина все більше і більше приділяє увагу соціальним мережам, телебаченню та інформаційним веб-сайтам. Саме ці чинники і обумовлюють так званий “інформаційний фронт”, в якому розповсюджується пропаганда та дезінформація в нашому суспільстві. Першими жертвами інформаційної війни перед початком російського вторгнення в Україну стали самі росіяни: пропаганда майбутньої війни проти України охопила практично всі сфери їх суспільного та приватного життя. Тема російської збройної агресії проти України набула популярності у російській художній літературі[2] та на інтернет-форумах, стала елементом дитячої творчості. В межах політики пропаганди були залучені відомі російські актори та акторки, медійні особистості та відомі люди, з метою отримання потрібної “картинки” для населення. Створення певного образу, який був вигідний для підбурення російського населення до війни проти України. Також не варто забувати, що інформаційний простір це не тільки пошук в мережі інтернет, а й певні атаки на державні сайти та видання в цифровому форматі, які також бувають різноманітними. Починаючи від “ботів”, людей що свідомо створюють розлад у суспільстві, та викликають суперечки між людьми з метою деморалізації морального духу, закінчуючи так званими DDOS атаками на державні сайти та реєстри баз даних. Отже з цього варто зробити висновок, що систематичні інформаційні маніпуляції та дезінформація застосовуються російським урядом як оперативний інструмент у його нападі на Україну [3].

Проте варто зазначити, що не тільки росія та Україна ведуть інформаційну війну, а й іншу країни такі як Білорусь або Китай взяли на себе відповідальність за події, що відбуваються на Україні з своєї сторони, та для забезпечення своїх інтересів. Важко підсумувати загальну кількість постів та відео, що були опубліковані в соціальних мережах, та кількість їх переглядів але для порівняння лише за перший тиждень війни відео з різних джерел у TikTok з тегами #Russia та #Ukraine набрали 37,2 млрд. та 8,5 млрд. переглядів відповідно . У

наведеному нижче списку зібрані деякі з найпоширеніших міфів та дезінформації з багатьох веб-сайтів, які мають історію публікації неправдивої, проросійської пропаганди та дезінформації: засекречені документи, які свідчать про підготовку Україною наступальної операції проти Донбасу; масове вбивство мирних жителів у Бучі в перший місяць війни було інсценуванням; США розробляють біологічну зброю, призначену для ураження етнічних росіян, і мають мережу лабораторій біозброї в Східній Європі; Україна пригрозила Росії вторгненням; в Україні висадилися американські десантники; Україна інсценувала напад на лікарню в Маріуполі 9 березня 2022 року; Європейські університети відраховують російських студентів; в Україні готують дітей-солдатів; війна в Україні – це обман; Росія не використовувала касетні боеприпаси під час “військової операції” в Україні; НАТО має військову базу в Одесі; Росія не націлена на цивільну інфраструктуру в Україні [1]; І як ми з вами розуміємо відфільтрувати всі ці наративи та повідомлення, які безперечно не несуть в собі хоча-б частину достовірної інформації - є надзвичайно складним завданням, майже нереальним. І хоч наш сектор інформаційної безпеки, безперечно робить все можливе та інколи навіть не можливе для запобігання цій інформації але все ж таки, певна частка такої дезінформації буде випливати в певних месенджерах та публічних каналах. З метою запобігання та протидії цій інформації кожен громадянин нашої країни має свідомо фільтрувати те, що він може прочитати з інформаційних(не офіційних) каналах, публікацій, коментарів тощо. Наприклад сайт armyinform.com.ua надає нам десять порад, як не стати жертвою пропаганди країни агресора громадянину України :

1. Мета поширювачів дезінформації – посіяти паніку, послабити нашу волю до оборони. Не допомагайте їм, допомагайте собі: зберігайте самоконтроль і не поширюйте інформацію емоційного характеру в соцмережах.

2. Україна захищається та продовжує боротьбу за свою територію. Якщо ви чуєте протилежне – це неправда. Вас хочуть деморалізувати.

3. Не вірте і не поширюйте інформацію з сумнівних джерел. Правда інформація – на офіційних сторінках і каналах державних органів та Суспільного мовлення.

4. Жодним чином не поширюйте інформацію про переміщення українських військ. Ви можете нашкодити тим, хто захищає вас і державу.

5. Україна веде оборонну війну на своїй території. Повідомлення про нібито обстріли мирного населення українськими військовими – неправда. Ворог хоче підірвати вашу довіру до власних захисників.

6. Агресор поширюватиме різні чутки не лише про бійців, а й про військово-політичне керівництво, аби українці не довіряли і йому. Але довіряти не можна саме ворогу – його емоційним провокаціям і повідомленням, які неможливо перевірити. Звіряйте кожну тривожну новину з офіційними джерелами.

7. Інформацію про втрати можуть знати лише органи безпеки та оборони України. Інформація на приватних акаунтах може не відповідати дійсності. Не поспішайте ділитись такою інформацією.

8. Агресор поширюватиме наклепи і “зраду” через свої офіційні чи підконтрольні канали. А може використовувати й інші засоби – прикриватись пат-

ріотичними гаслами і українською символікою. Перевіряйте патріотичні на вигляд, але сумнівні повідомлення та заклики.

9. Мета ворога – розколоти українське суспільство зсередини й знищити нашу віру у власні сили. Ми дійсно різні й наші погляди можуть не збігатися, але ми маємо спільну справу – дати відсіч окупанту. Тому зберігайте єдність і підтримуйте одне одного.

10. Якщо перервався інтернет-зв'язок або сторінки державних органів були зламані, звертайтеся по інформацію до Суспільного мовлення. Якщо не працює телебачення – вмикайте абонентську радіоточку [4];

Підбиваючи підсумки вище зазначеного в даній тезі, хотілося б сказати наступне – значний вплив в боротьбі з дезінформацією ворога мала заборона ворожих соціальних мереж та сайтів, на яких і був безпосередньо поширений цей матеріал, також не варто відкидати і закон про мовні квоти та Закон України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” [5]. Не слід забувати і про висвітлення достовірних подій для громадян іноземних країн, з метою доведення їм достовірної інформації та спростування будь-яких абсурдних фактів та явищ, що висвітлює країна агресор, та за можливості висвітлювати певні досягнення наших військових та працівників, які будуть об'єднувати населення з метою підняття їх морального духу.

Список використаних джерел:

1. Дезінформаційні виклики під час російсько-української війни: політологічний аналіз. URL: http://politicus.od.ua/5_2022/11.pdf.
2. Інтернет ресурс: <https://ukraine.segodnya.ua/ukraine/v-roccii-nachali-shtampovat-knihi-o-vojne-c-ukrainoj-153196.html>.
3. Council of the European Union (2022), EU Imposes Sanctions on State-Owned Outlets RT/Russia Today and Sputnik's Broadcasting in the EU, URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/02/eu-imposes-sanctionson-state-owned-outlets-rt-russia-today-and-sputnik-sbroadcasting-in-the-eu/>.
4. 10 порад, як не стати жертвою дезінформації в умовах війни. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/01/09/10-porad-yak-ne-staty-zhertvoyu-dezinformacziyi-v-umovah-vijny/>.
5. Закон України “Про забезпечення функціонування української мови як державної”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>